

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΛΟΓΟΥ

Γεωργία Νταβαρούκα

Geo_ntav@live.com

Λάρισα 24-5-2016

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

- 1. Ποιες είναι οι κυριότερες διαταραχές λόγου που μπορεί να παρουσιάσει ένα παιδί προσχολικής και σχολικής ηλικίας;
- 2. Ποιοι είναι οι τύποι του τραυλισμού κι ποια τα χαρακτηριστικά τους;
- 3. Τι ονομάζουμε Δυσλαλία; Ποιους τύπους δυσλαλίας διακρίνουμε σχετικά με την αιτιολογία τους;
- 4. Ποιες είναι οι επιπτώσεις των διαταραχών λόγου στο σχολικό πρόγραμμα και στην κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού;
- 5. Ποιο είναι το πρόγραμμα και οι μέθοδοι που προτείνετε για παιδιά με διαταραχές λόγου;
- 6. Με ποιους τρόπους (υλικά, τεχνικές) η λογοθεραπεία μπορεί να γίνει ενδιαφέρουσα και αποτελεσματική για ένα παιδί με διαταραχές λόγου; Πώς φέρεται στο παιδί ο λογοθεραπευτής;
- 7. Με ποιους τρόπους θα χρησιμοποιήσετε την "άσκηση της δραματοποίησης" σε παιδιά με διαταραχές λόγου; Να αναφέρετε 2 συγκεκριμένα παραδείγματα - ασκήσεις.
- 8. Περιγράψτε 3 γλωσσικές ασκήσεις που θα κάνετε με παιδιά που παρουσιάζουν διαταραχές ομιλίας (Στόχοι - Αποτέλεσμα).

1. ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΛΟΓΟΥ

- **Δυσλαλία**
- **Τραυλισμός**
- **Δυσαρθρία:** Διαταραχή η οποία σχετίζεται με την έλλειψη συντονισμού μεταξύ της αναπνοής, της άρθρωσης, της φώνησης και της προσωδίας.
- **Απραξία:** Διαταραχή η οποία σχετίζεται με δυσκολίες στον προγραμματισμό, στη συντονισμένη και με ακρίβεια εκτέλεση των αρθρωτικών κινήσεων.

2. ΤΡΑΥΛΙΣΜΟΣ-ΕΪΔΗ(ΣΕΛ. 24)

- «Μαμά, θε-θε-θε-θέ λω να παίξω...»
- Οι περισσότερες περιπτώσεις τραυλισμού ξεκινούν στην περίοδο 2-4 ετών, ηλικία στην οποία γίνεται ταχεία ανάπτυξη των δεξιοτήτων του λόγου

Είδη τραυλισμού:

- **Επανάληψη ήχου:** θ-θ-θ-θ- έλω παγωτό...
- **Επανάληψη συλλαβής:** Η Μα-Μα-Μα-Μα ρία έφυγε...
- **Μπλοκάρισμα:** παι....(σιωπή) ζει στην αυλή
- Οι περισσότερες περιπτώσεις τραυλισμού ξεκινούν στην περίοδο 2-4 ετών, ηλικία στην οποία γίνεται ταχεία ανάπτυξη των δεξιοτήτων του λόγου.

Σύνοδες μη λεκτικές συμπεριφορές:

- Συσπάσεις του προσώπου ή του σώματος
- Απώλεια βλεμματικής επαφής
- Απώλεια ελέγχου του ρυθμού αναπνοής

3. ΔΥΣΛΑΛΙΑ(ΣΕΛ. 26)

- **Φωνολογική Εξελικτική ανωριμότητα (Δυσλαλία)**

-

- Με τον όρο δυσλαλία εννοούμε την διαταραχή εκείνη, κατά την οποία, ένα ή περισσότερα φωνήματα ή συνδυασμοί φωνημάτων της γλώσσας ενός ατόμου, δεν μπορούν να σχηματιστούν σωστά λόγω λειτουργικής διαταραχής και όχι παθολογικής, αντικαθίστανται από άλλο φώνημα ή ακόμη και απουσιάζουν από τον λόγο του.

- Στη δυσλαλία, φωνήματα και συλλαβές υφίστανται αλλοιώσεις, όπως για παράδειγμα:

-

- · **Παραλείψεις** (π.χ. ‘*λύβι*’, αντί ‘μολύβι’)

-

- · **Παραφθορές** (π.χ. ‘*νε[R]ο*’ αντί ‘νερό’)

-

- · **Αντικαταστάσεις** (π.χ. ‘*φέλω*’ αντί ‘θέλω’)

-

- · **Ενθέσεις** (π.χ. ‘*φραγητό*’ αντί ‘φαγητό’)

- · **Άλλες διαδικασίες απλούστευσης ομιλίας...**

3. ΔΥΣΛΑΛΙΑ

Διάκριση δυσλαλίας

- Αναφερόμαστε σε δυσλαλία, όταν το παιδί συνεχίζει να έχει πρόβλημα και μετά την ηλικία «ξεκαθαρίσματος» της ομιλίας, η οποία ολοκληρώνεται στο 4^ο έτος.
- Η δυσλαλία χαρακτηρίζεται ως **φωνητική** ή **φωνολογική** ανάλογα με το επίπεδο στο οποίο επισημαίνεται η δυσκολία.
- Εάν, για παράδειγμα, ένα παιδί αδυνατεί να πραγματώσει έναν φθόγγο – ήχο (π.χ. το παλλόμενο 'ρ') πέραν της ηλικίας της οποίας αναμένεται να το έχει επιτύχει, τότε εμφανίζει δυσλαλία φωνητικού τύπου.
- Στη περίπτωση όμως που ο φθόγγος πραγματώνεται μεν μεμονωμένα, ως ήχος, αλλά παρόλα αυτά δεν χρησιμοποιείται στο λόγο, τότε το παιδί εμφανίζει δυσλαλία φωνολογικού τύπου.
- **Η δυσλαλία διακρίνεται ανάλογα με τη βαρύτητα της απόκλισης:**
- Συνύπαρξη με άλλες διαταραχές.
- Ψυχολογικά προβλήματα.
- Δυσλειτουργία ακουστικών μηχανισμών αντίληψης. Καλή ακοή αλλά δυσκολία στην ακουστική αντίληψη και διάκριση των ήχων του περιβάλλοντος και της ομιλίας.
- Κινητική δυσαρμονία των οργάνων άρθρωσης, κατά τη διάρκεια της ομιλίας προς τον εγκέφαλο.

4. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1. Χαμηλή αυτοεκτίμηση και προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις.

- Η κακή ποιότητα ομιλίας θέτει πολλές φορές το παιδί στη δυσάρεστη κατάσταση να μη γίνεται κατανοητό από τους άλλους. Επιπλέον, οι συμμαθητές του είναι πολύ πιθανόν να κοροϊδεύουν την αδυναμία του να μιλήσει σωστά, ακόμα και να το απομονώνουν όταν δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν μαζί του. Τέτοιου είδους εμπειρίες έχουν συνήθως αρνητικές επιπτώσεις τόσο στην εμπιστοσύνη του παιδιού στην ικανότητα επικοινωνίας του όσο και στις διαπροσωπικές του σχέσεις και στην αυτοεκτίμησή του γενικότερα.

2. Προβλήματα συμπεριφοράς

- Τα παιδιά με προβλήματα στην ομιλία, λόγω της αδυναμίας τους να εκφραστούν λεκτικά και να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά με τους άλλους, συχνά εμφανίζουν προκλητική και αντιδραστική συμπεριφορά, ακόμη και επιθετικότητα.

3. Εμφάνιση μαθησιακών δυσκολιών στο δημοτικό σχολείο

- Με την είσοδο όμως του παιδιού στο δημοτικό, η φωνολογική διαταραχή αντικατοπτρίζεται και στο γραπτό λόγο, όπου το παιδί αποκωδικοποιεί τη λέξη λανθασμένα και τη γράφει όπως την προφέρει. Έτσι, συχνά εμφανίζονται μαθησιακές δυσκολίες, οι οποίες δυσχεραίνουν τη σχολική του επίδοση και απαιτούν χρόνο και εκπαίδευση για να αποκατασταθούν.

5. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- κατάλληλες γλωσσικές ασκήσεις για κάθε περίπτωση παιδιού με διαταραχές λόγου.
- γλωσσική ανάπτυξη και έκφραση του παιδιού με τις κατάλληλες δραστηριότητες (παραμύθι, μουσική ακρόαση, συζήτηση κλπ.).
- επανάληψη ήχων, φωνών παράλληλα με μιμητικές και ρυθμικές κινήσεις.
- δραματοποίηση
- μουσική αγωγή

6. ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (ΣΕΛ. 27)

- **Ενδιαφέρουσα λογοθεραπεία**
- Υλικά και τεχνικές:
- Μπουρμπουλήθρες
- Γλωσσοπίεστρο
- Το τρένο που σφυρίζει
- Ρόλει για το στόμα

Λογοθεραπευτής: **Να είναι ευχάριστος, να σέβεται το παιδί που έχει απέναντί του, να χρησιμοποιεί όσο το δυνατόν πιο οικεία υλικά για τη θεραπεία του λόγου, να είναι ενθαρρυντικός(συμπληρώνω)**

7. ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ (ΣΕΛ. 29)

- 1) Όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά, και κυρίως όσα αντιμετωπίζουν πρόσθετες μαθησιακές ή ψυχοσυναισθηματικές δυσκολίες, αποκομίζουν σημαντικά οφέλη από τις κούκλες ως παιδαγωγικό – θεραπευτικό – εκφραστικό μέσο, καθώς υπερβαίνουν τους φόβους κι εκφράζουν τις ανάγκες τους, μέσα από την κούκλα που προσωποποιεί τα όνειρα και τις ανησυχίες τους και εκφράζει τα βαθύτερα συναισθήματά τους, τα οποία συχνά διαπιστώνουμε ως «μπλοκαρισμένα» με ολέθριες ψυχικές συνέπειες μετέπειτα, κατά την ενηλικίωση.
- 2) Ενθαρρύνονται να αυτοσχεδιάζουν, να εκφράζουν σκέψεις και συναισθήματα και να πειραματίζονται με την κίνηση, τη φωνή, τους ήχους, το φως και τη μουσική. Παροτρύνονται να μιμούνται και να δημιουργούν ρόλους με την κίνηση. Να ανακαλύπτουν τι μπορούν να κάνουν με ολόκληρο το σώμα τους, (σέρνονται σαν φίδια, πετούν σαν φύλλα στον αέρα κ.ά.) και με τα διάφορα μέλη τους (π.χ. κάνουν πως πετούν ένα χαρταετό ή ένα μπαλόνι, κλωτσούν μια πέτρα κ.ά.). Να εκφράζονται με τη φωνή και τους ήχους. Να δοκιμάζουν και να παράγουν πρωτότυπους ήχους, να παίζουν με τη φωνή τους ρόλους (π.χ. πειραματίζονται με τα υλικά και παράγουν τον ήχο της βροχής και της βροντής, φυσούν σαν τον αέρα). (συμπληρώνω)
- 3) επαγγέλματα

8. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- Παιχνίδια μίμησης(γλώσσα, στοματική κοιλότητα)-λογοθεραπεία μέσα σε συγκεκριμένο(«Έλάτε όλοι να κάνουμε τα δέντρα που τα φυσάει ο άνεμος... Μια ομάδα ο άνεμος και η άλλη τα δέντρα...).- διαταραχή άρθρωσης
- Βάλτε λέξεις στο παιδί να τις χωρίζει σε συλλαβές έχοντας και οπτικό ερέθισμα. (παλαμάκια, μαρκαδόροι...). Αναγνώριση του αριθμού των συλλαβών και ποια είναι η πρώτη ή η τελευταία συλλαβή.-μορφολογική επίγνωση.
- Τραγουδήστε απλά τραγούδια και απαγγείλετε παιδικά ποιήματα για να δείξετε το ρυθμό και τον τρόπο ομιλίας.
- **Βοηθήστε** το παιδί να καταλάβει και να κάνει ερωτήσεις. Παίξτε το παιχνίδι στην τάξη ναι ή όχι. «Είσαι αγόρι;», «Είσαι εσύ ο Παναγιώτης;», «Μπορεί να πετάξει το γουρούνι;». Ενθαρρύνετε το παιδί σας να φτιάξει ερωτήσεις και να προσπαθήσει να σας κοροϊδέψει.
- Οι εικόνες περιγραφής είναι ένα από αυτά τα γλωσσικά υλικά που συγκεντρώνουν πολλά προτερήματα: *Μπορούν να χρησιμοποιηθούν από ανθρώπους όλων των ηλικιών - βρίσκονται διαθέσιμες οπουδήποτε: σε βιβλία, στο διαδίκτυο, σε περιοδικά, έργα τέχνης, παντού - μπορούν να χρησιμοποιηθούν από ανθρώπους με οποιαδήποτε διαταραχή λόγου - δίνουν την δυνατότητα ανάπτυξης απεριορίστων δραστηριοτήτων και ασκήσεων.*

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- Στόχοι και τρόποι χρήσης εικόνων περιγραφής:
Κατανόηση και έκφραση προφορικού και γραπτού λόγου
- **Ανάπτυξη λεξιλογίου** => "δρόμος, φαρμακείο, περίπτερο, πολυκατοικία, πεζός, λεωφορείο", "κοιμάται, διαβάζει, κολυμπά, παίζει"
- **Σύνταξη προτάσεων** => "Οι πεζοί διασχίζουν τον δρόμο"
- **Κατηγοριοποίηση** => "Ο νεροχύτης, το ψυγείο, ο φούρνος μικροκυμάτων, τα μαχαιροπήρουνα, το πιάτο είναι αντικείμενα που βρίσκονται στην κουζίνα. Ο καθρέφτης, το ξυπνητήρι, η κουβέρτα, το μαξιλάρι βρίσκονται είναι αντικείμενα που βρίσκονται στην κρεβατοκάμαρα."
- **Έννοιες χώρου** => "Το κορίτσι είναι μέσα στην θάλασσα, ο άντρας είναι κάτω από την ομπρέλα"
- **Αντίληψη-Εκμάθηση χρωμάτων** => "Δείξε/ Πες μου ποια αντικείμενα έχουν πράσινο χρώμα.", "Τι χρώμα έχει ο καναπές;"
- **Επίλυση προβλημάτων** => "Τα παιδιά έχασαν το μπαλόνι τους, τι πρέπει να κάνουν τώρα;"
- **Μέτρηση** => "Πόσα λάχανα βρίσκονται στον κήπο;"
- **Αυτοματοποίηση άρθρωσης** => "Στην παιδική χαρά ένα παιδί κάνει τσουλήθρα, άλλα δύο κρατιούνται χέρι με χέρι, ένα ηλικιωμένο ζευγάρι μιλά και προσέχει τα παιδιά."
- **Εκτέλεση εντολών** => "Πάρε το πιάτο (πχ.μινιατούρα) και βάλ'το στον νεροχύτη"
- **Οπτική αντίληψη/ Αναγνώριση εικόνων** => "Πού είναι το κλουβί;", "Ποιος χαϊδεύει τον σκύλο;"
- **Εξιστόρηση** => "Ο καιρός ήταν καλός και η οικογένεια αποφάσισε να πάει μία εκδρομή στο βουνό. Μαζί τους πήρανε την σκηνή τους, ζεστά ρούχα..."
- **Εξιστόρηση προσωπικών εμπειριών** => "Όταν είχαμε πάει στην Αθήνα μπήκαμε στο μετρό και πήγαμε..."
- **Μνήμη** => "Πόσα παιδιά είδες στην εικόνα;", "Τι χρώμα ήταν το μπαλόνι;", "Αγόρι ή κορίτσι έκανε κούνια;"
- **Ερωτηματικές και Αρνητικές προτάσεις**
- **Σειροθέτηση γεγονότων** => "Μόλις μπαίνω στο μπάνιο το πρωί ανοίγω την βρύση, πλένω το πρόσωπό μου, σκουπίζομαι, παίρνω την οδοντόκρεμα, ανοίγω το καπάκι, παίρνω την οδοντόβουρτσα..."
- **Πρόβλεψη** => "Αφού ωρίμασαν τα λαχανικά, ο αγρότης θα τα μαζέψει και θα τα πάει στην λαχαναγορά."
- **Προσοχή**

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΤΡΙ!

